

UNIwersytet
ŁÓDZKI

Profesor

Adam Jaworski

Profesor Adam Jaworski jest związany z Łodzią i Uniwersytetem Łódzkim od końca lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku. W 1964 r. ukończył studia dzienne na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego na kierunku biologia, uzyskując tytuł magistra biologii w specjalności biochemia i rozpoczął pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Mikrobiologii i Immunologii UŁ, kierowanej przez profesora dr. hab. Bernarda Zabłockiego. W roku 1971 uzyskał stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych, a w roku 1985 stopień doktora habilitowanego. W latach 1986–1988 odbył trzyletni staż w Department of Biochemistry, University of Alabama at Birmingham, USA, po powrocie z którego w 1988 r. powołał w ramach ówczesnego Instytutu Mikrobiologii Wydziału BNZ UŁ Pracownię Genetyki Drobnoustrojów (przekształconą w 1990 r. w Zakład Genetyki Drobnoustrojów) i został kierownikiem tej jednostki. Funkcję tę sprawował do 2012 r. W 1992 r. otrzymał z rąk Prezydenta RP tytuł profesora nauk biologicznych, natomiast w 1995 r. z nominacji ministra edukacji narodowej otrzymał stanowisko profesora zwyczajnego w UŁ. Pan Profesor był zatrudniony w UŁ nieprzerwanie w latach 1964–2014, obecnie jest profesorem emerytowanym. Równolegle, w latach 1994–2002, był zatrudniony w Centrum Mikrobiologii i Wirusologii PAN w Łodzi, pełniąc w okresie 1998–2002 funkcję

dyrektora tej instytucji. Z kolei w roku 2013 został zatrudniony na stanowisku profesora zwyczajnego w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi, sprawując w latach 2015–2017 funkcję dyrektora Instytutu Zdrowia Publicznego.

Tematyka badawcza prowadzonych przez Niego prac początkowo skupiała się na kwestiach metabolizmu energetycznego drobnoustrojów oraz na procesach biokonwersji związków steroidowych na potrzeby biotechnologii leków kortykosteroidowych. Nadzorował także, jako konsultant naukowy z ramienia Ministerstwa Rolnictwa, mikrobiologiczną produkcję kwasu cytrynowego w Zakładzie CYTROKwas w Zgierzu. Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego Jego zainteresowania naukowe skierowały się w stronę dopiero rozwijającej się w Polsce problematyki biologii molekularnej kwasów nukleinowych. W roku 1986 rozpoczął trzyletni staż naukowy w USA, w laboratorium jednego z najwybitniejszych specjalistów w dziedzinie niekanonicznych struktur DNA, profesora Roberta D. Wellsa. Efektem tego wyjazdu było udowodnienie przez Profesora Jaworskiego występowania w warunkach *in vivo* lewoskrętnej formy Z-DNA, zwieńczone opublikowaniem kilku ważnych prac jego autorstwa w czołowych czasopiśmie naukowych, np. w „Science”. Był to też początek wieloletniej współpracy z tym ośrodkiem amerykańskim, która zaowocowała nowymi kierunkami badawczymi (m.in. próbą zrozumienia molekularnych mechanizmów stojących u podstaw niestabilności długich traktów tandemowych sekwencji powtórzonych, odpowiedzialnej za powstawanie dużej grupy chorób neurodegeneracyjnych u człowieka), kolejnymi wyjazdami i znakomitymi publikacjami Profesora (m.in. w „Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America”, „Nature Genetics”, „Nucleic Acids Research”). Łącznie jest autorem około 90 artykułów doświadczalnych, przeglądowych, rozdziałów w monografiach oraz ponad 100 doniesień konferencyjnych.

Dzięki zdobytym licznym kontaktom naukowym zainicjował szeroko zakrojoną akcję wysyłania na staże podoktorskie do USA młodych pracowników UE, a także nawiązał współpracę z innymi ośrodkami zagranicznymi (poza USA także z Wielkiej Brytanii i Japonii) i krajowymi. Oprócz trzyletniego stażu w University of Alabama at Birmingham, odbył dziesięć kilkumiesięcznych staży w charakterze *Visiting Researcher* i *Visiting Professor*. Był także inicjatorem polskich badań nad biologią molekularną

prątków gruźlicy oraz nad opracowaniem molekularnych metod diagnostyki skórnych grzybów chorobotwórczych należących do grupy dermatofitów, które to kierunki zostały później rozwinięte przez Jego wychowanków.

Profesor A. Jaworski był powoływany do wielu krajowych kolegialnych ciał naukowych i eksperckich. Pełnił m.in. funkcję członka Komitetu Biotechnologii PAN (1993–1996), Komitetu Mikrobiologii PAN (1996–2002, 2012–2016), Komitetu Etiopatogenezy Chorób Zakaźnych Człowieka PAN (1996–2001), Rady Naukowej Instytutu Badania Środowiska i Bioanalizy Akademii Medycznej w Łodzi (1996–1998), Komisji Współdziałania Nauk Chemiczno-Biologiczno-Medycznych Oddziału PAN w Łodzi (1996), Rady Oddziału PAN w Łodzi (od 1999), reprezentanta Polski w FEMS (Federation of European Microbiological Societies – 2000–2002). Od roku 2001 zasiada w jury Fundacji L’Oreal i Polskiego Komitetu UNESCO, natomiast od 2012 r. jest członkiem Rady Naukowej Instytutu Biologii Medycznej PAN w Łodzi. Ponadto jest członkiem Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów, Polskiego Towarzystwa Biochemicznego, Polskiego Towarzystwa Biologii Komórki oraz American Society for Biochemistry and Molecular Biology. Był wielokrotnie powoływany przez KBN i NCN w charakterze recenzenta projektów badawczych, ma w swoim dorobku ogromną liczbę recenzji wniosków profesorskich, habilitacyjnych i doktorskich.

Na szczególną uwagę zasługuje działalność dydaktyczna i popularyzatorska Pana Profesora. Wprowadził do programów kształcenia studentów Wydziału BiOŚ UŁ szereg aktualnych zagadnień związanych z szeroko pojętą biologią molekularną i genetyką zarówno na poziomie teoretycznym, jak i praktycznym. Był współinicjatorem powołania na Wydziale BiOŚ UŁ studiów magisterskich o specjalności genetyka, a także studiów doktoranckich kształcących przyszłych biologów molekularnych i genetyków. Pod jego kierownictwem wypromowało się kilkudziesięciu magistrów oraz 21 doktorów. Współorganizował także program staży studenckich w wybranych ośrodkach naukowych w USA, obecnie objęty patronatem Komisji Fulbrighta.

Za swoją działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną był sześciokrotnie odznaczany nagrodą Rektora UŁ, nagrodą Sekretarza PAN, Medalem

„Uniwersytet Łódzki w Służbie Miasta i Społeczeństwa”, Złotą Odznaką UŁ, Brązowym, Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Wyróżnienie Profesora A. Jaworskiego Medalem Universitas Lodziensis Merentibus jest uhonorowaniem Jego osiągnięć naukowych oraz wieloletniej pracy na rzecz Uniwersytetu Łódzkiego i stanowi podziękowanie za jego ogromny wkład w kształcenie kolejnych pokoleń biologów molekularnych.

Opracował

dr hab. Paweł Stączek, prof. nadzw. UŁ

Wydział Biologii i Ochrony Środowiska